

1 УВОД

Наставак и развој пореза, везан је за настанак и развој државе. За извршавање својих функција, држави су била потребна одговарајућа средства. Она су се морала обезбједити. Начин од обезбјеђење средстава различит је од једне до друге државе. Значај пореза није исти за свако друштво или државу. Његов значај је условљен економским, политичким, правним и социјалним приликама датог друштва и одређеног времена.

Порез је свако плаћање буџету републике, града, општина и фондова које се мора извршити по пореским законима, законима о доприносима и законима о таксама, као и подругим законима којима су прописане накнаде, а које је принудно, неповратно и не даје се у замјену за одређену робу или услугу.

Порез је новчано давање физичких и правних лица, као и јавних предузећа, према њиховој пореској способности које убире јавна власт-Пореска управа, ослањајући се при томе на своју силу-инструменте и то без директне противнакнаде, а у циљу покривања јавних терета државе и осталих јавних прихода.

Порези представљају најзначајнији фискални инструмент који се користи ради прикупљања јавних прихода савремене државе.

Порези имају огроман значај у економском и политичком животу сваке земље - осим фискалног, порези имају економско и социјално деловање - представљају снажно средство којим држава делује на производњу, расподелу, потрошњу, инвестиције, демографске факторе, извоз-увоз, као и на низ других привредних агрегата.

Порезима се даје посебан значај јер су они главни извор јавних прихода. За порезе се везују проблеми политичке, економске, социјалне и правне природе јер се преко пореза свима одузима, а многи од пореза живе.

Јавни приходи везани су са државом, тј. мјестом и улогом у функционисању државе и њених органа. Држава и њени органи, своје циљеве и функције усмјеравају и врше у интересу народа. С тога дјелатност државе је различита. Било која држава независно од свог уређења, врши економску дјелатност.

Плаћање пореза почива на законској основи да је порез општа обавеза грађана, а то се најбоље види по томе што неплаћање пореза повлачи за собом принудну наплату.

Контрола је поступак провјере и утврђивања законитости и правилности пријављивања, обрачунавања и плаћања пореске обавезе, коју врше овлашћена лица ПУ у складу са Законом о Пореској управи и подзаконским актима које доноси ПУ за извршавање пореских закона. Контрола укључује тачан обрачун и уплату пореза, казни и камата, као и мјере и радње ради откривања и спречавања кривичних дјела и прекршаја у пореској области.

Поступак контроле обухвата примјену, спровођење и извршавање пореских закона, закона о доприносима, закона о таксама, као и других закона и подзаконских аката којима су прописане накнаде које представљају свако плаћање Буџету РС, градова, општина и фондова.

Циљ пореске контроле Пореске управе РС је плански проведена и континуирана контрола законитости рада пореских обвезника и утврђивање додатних пореских обавеза, што је основа за пуњење Буџета РС и функционисање корисника Буџета РС (ЈП и ЈР).

Ради остварења наведеног циља неопходан је јединствени приступ контролама независно од тога ко је предмет контроле и независно од степена знања и радног искуства инспектора. Јасним одређивањем поступка контроле, инспектор обезбјеђује да све радне активности буду систематски извршене у најбољем могућем професионалном поступку.

Потпуна контрола обухвата надзор над обрачуном и уплатом свих јавних прихода, који су прописани позитивним законским прописима.

Дјелимична контрола је контрола која не обухвата све пореске приходе. Врши се на основу налога, којим је дефинисана врста јавног прихода који се контролише и период у коме се контролише.

Информативна контрола се врши на основу налога, у циљу прикупљања информација потребних за извођење других контрола или по молби других за то овлаштених органа.

Канцеларијска контрола се врши у просторијама Пореске управе Републике Српске, на основу налога помоћника директора. ПУ може захтијевати да обвезник или његов заступник буде присутан за вријеме канцеларијске контроле.

Теренска контрола представља скуп радњи којима ПУ провјерава законитост у пословању и правилност испуњавања пореских обавеза од стране пореских обвезника.

У теренској контроли се врши контрола формалне и материјалне исправности књиговодствене документације и других евиденција ради утврђивања да ли она садржи све битне елементе који недвосмислено потврђују да су пословни догађаји настали, те да ли је документација правилно књижена у књиговодственој евиденцији пореског обвезника, а све у циљу правилности обрачуна и плаћања пореских обавеза.

Пореска управа обавља послове државне управе које се односе на вођење првостепеног и другостепеног поступка, вођење јединственог регистра пореских обвезника и пореско књиговодство, откривање пореских кривичних дјела и прекршаја и њихових извршилаца, покретање и вођење пореског прекршајног поступка, као и друге послове одређене Законом о Пореској управи.

Пореска управа извршава послове на цјелокупној територији Републике Српске и организује се тако да обезбеђује одређену радњу из пореско правног односа. Инспектори Пореске управе Републике Српске врше контролу обрачуна и уплате јавних прихода пореских обвезника.

Пореска управа је дужна да остварује сва права и обавезе из порескоправног односа у складу са Законом држећи се начела законитости, начела временског важења пореских прописа, начела омугућавања увида у чињенице, начела чувања службене тајне у пореском поступку.